

ЦИВІЛІСТИКА

ГУЙВАН О. П.,
здобувач кафедри цивільного права і
процесу
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

УДК 347.1

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ
В ЕЛЕКТРОННИХ МЕРЕЖАХ

Робота присвячена вивченню сутності інформаційних відносин, що здійснюються в електронних системах та мережах. Проаналізовано особливості інформаційного обігу з використанням баз даних. Указано на зв'язок обігу інформації із захистом прав інтелектуальної власності. Досліджено особливості правового регулювання та захисту інформаційних прав, що реалізуються в мережі Інтернет.

Ключові слова: електронні мережі, охорона інформаційних прав.

Работа посвящена изучению сущности информационных отношений, осуществляемых в электронных системах и сетях. Проанализированы особенности информационного оборота с использованием баз данных. Указано на связь оборота информации с защитой прав интеллектуальной собственности. Исследованы особенности правового регулирования и защиты информационных прав, реализуемых в сети Интернет.

Ключевые слова: электронные сети, охрана информационных прав.

The work is devoted to the study of the essence of information relations, carried out in electronic systems and networks. The features of information turnover with the use of databases are analyzed. It is pointed out the relationship between the turnover of information and the protection of intellectual property rights. The peculiarities of legal regulation and protection of information rights realized in the Internet are investigated.

Key words: electronic networks, protection of information rights.

Вступ. Більшість прав і свобод людини, закріплених у Основному Законі, тієї чи іншою мірою зумовлюються чи забезпечуються інформаційною свободою. Правові регулятори щодо гарантування вільного виробництва та поширення однієї інформації і заборону іншої, на інформаційну безпеку, на пошук, доступ, отримання, передання, обмін, збір, зберігання, накопичення та копіювання інформації, як і право на формування, розвиток, використання та захист інформаційних ресурсів, комунікаційних технологій і мереж, на експлуатацію інформації та використання глобальних інформаційно-комунікаційних систем в інфраструктурі економіки, політиці, освіті, охороні здоров'я, культурі, підприємстві, фінансах, екології та в інших сферах мусять враховувати широкий і пріоритетний розвиток інформаційного середовища, це надає специфічний інформаційний відтінок усім іншим правам, навіть природному праву на життя, особисту свободу, честь і гідність [1, с. 166].

Сучасний глобальний цивілізаційний поступ був би абсолютно неможливим без інформаційних технологій. Вони широко використовуються з метою інформатизації міжособистісних взаємин, покращення комунікаційних відносин, використання та усвідомлення користувачами інформації як ресурсу, комплексу набутих знань, що забезпечує розвиток інтелектуальних здібностей, перевагу в конкурентній підприємницькій діяльності та навіть політиці. Зростання технічного оснащення інформаційного обігу є передумовою значної глобалізації соціальних відносин і нагальною потребою такого розвитку суспільства. Тому інформація, будучи життєво необхідним ресурсом поступу, забезпечила його, одночасно обумовивши потребу подальшого науково-технічного розвитку електронних систем інформаційного обміну, зокрема транскордонні системи інформаційного простору. Тож, інформаційні технології міцно увійшли в наше повсякденне життя і будь-які суспільні відносини існують завдяки їх застосуванню. Технічні засоби оброблення і передання даних, насамперед, обчислювальні системи, проникають в усі сфери діяльності суспільства, що потягло значну зміну підходів до організації різних напрямків життєдіяльності: бізнесу, відпочинку, туризму тощо. Це забезпечило можливість вести економічну, громадську та іншу діяльність на більш високому рівні, автоматизувавши функціональні процеси. Поява глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, як результат розвитку науки і техніки, підняла розвиток інформаційних технологій на новий рівень. Ця мережа стала важливою складовою частиною міжнародного інформаційного обміну та набула величезного значення для комунікації в усіх сферах суспільного життя, що, в свою чергу, зумовлює нагальну необхідність правового врегулювання конкретних відносин, які відбуваються у цій площині.

Постановка завдання. Питанням правової організації відносин, що реально відбуваються із застосуванням інформаційних технологій, присвятили свої дослідження такі науковці. М.В. Гуцалюк, В.А.Копилов, М.І. Дімчогло, В.А. Залізник, Л.І. Глухарєва, Р.А. Калюжний, Б.А. Кормич, Є.А. Макаренко, І.Л. Бачило, Б.В. Андрєєв, І.В. Жилінкова, В.О. Калятін, В.І. Жуков та інші. Між тим, проблематика залишається актуальною, більше того, набуває вагомішого значення питання про адекватне правове впорядкування нових проявів обігу інформації. Тож, у цій роботі ставиться завдання на базі детального дослідження доктринальних напрацювань та вивчення стану технічного забезпечення працездатності інформаційних систем встановити реальну сутність електронної інформації як об'єкта правового регулювання.

Сфера відносин, що складаються щодо інформації, звісно, не може залишатися поза межами правового регулювання. Наразі практично усі країни світу регламентують інформаційні відносини, надавши їм вигляду правовідносин. Але часто закон просто не встигає за темпами розвитку техніки та інформації. Наразі законодавче врегулювання відповідних відносин ще не набуло належного рівня. Особливо це стосується взаємин, пов'язаних із поширенням, обігом та можливістю доступу до електронних джерел інформації, зокрема Інтернету. Чинне законодавство у цій сфері має переважно декларативний та не досить певний характер, і це завдає значних збитків економіці багатьох країн [2, с. 30-31]. Навряд чи можна погодитися з тезою щодо того, що врегулювання інформаційних відносин в електронній сфері може ефективно відбуватися лише шляхом встановлення правил електронної комерційної діяльності та пов'язаного з нею документообігу. У силу двоєдності електронного спілкування, яке сьогодні набуло проявів як засіб поширення та оброблення інформації, так і спосіб комерційного обігу, правові регулятори останнього є відверто недостатніми для визначеності питань стосовно правильної організації необхідного та розумного інформаційного обміну [3, с. 17].

Результати дослідження. Серед об'єктів інформаційних відносин все більшого значення набувають бази даних як результат інтелектуальної діяльності. Бурхливий прогрес у площині інформатизації з використанням комп'ютерної техніки та динамічний розвиток електронних інформаційних взаємин потребує адекватного та своєчасного нормативно-правового реагування. Одним із необхідних наслідків цього процесу є необхідність створення та врегулювання діяльності баз даних. Це є важливим не лише для комерційної діяльно-

сті, а й для загальнолюдського спілкування. Законодавець визначає бази даних окремим об'єктом правового регулювання, зараховуючи їх до сфери застосування норм про право інтелектуальної власності. База даних, як різновид системи, яка зберігає певну інформацію, у юридичній науці розглядається об'єктом авторського права. При цьому неоригінальні бази даних у європейських державах отримують правову охорону за режимом "suigeneris" [4, с. 28]. Необхідно зазначити, що в сучасних умовах цей об'єкт тісно пов'язаний з електронною складовою, тож його навряд чи можна розглядати базою певних відомостей, викладених у неелектронних формах [5, с. 188].

Дійсно, між правами інтелектуальної власності, приміром, на твір і правом на інформацію є значна схожість. Коли певна інформація створена конкретною особою шляхом її збирання, оброблення та компонування у якийсь змістовний текст, що має вигляд усвідомлюваного іншими суб'єктами носія відомостей, це може вважатися авторством. Принаймні, у сенсі впорядкування та оформлення відомостей, які об'єктивно циркулюють у навколишньому середовищі. Це також є інтелектуальною працею, що заслуговує на пошану та правову охорону. У цьому контексті бази даних цілком слушно можуть оцінюватися як збірні твори (збірники). Більше того, будь-яка творчість має вагу та, зрештою, повагу тільки завдяки тому, що її результати є поширені, тобто оприлюднені та доведені до відома необмеженого кола осіб. А ось останній крок – оприлюднення – неможливий без використання засобів масової інформації. Отже, специфіка бази даних зумовлює особливості способів їх правового регулювання та юридичного захисту.

Проте проблема щодо встановлення необхідного та такого, що відповідає сутності опосередкованих відносин, юридичного механізму перебуває, насамперед, у площині технічного та навіть технологічного використання бази даних. Варто розуміти, що далеко не всякий набір даних є, по-перше, об'єктом права інтелектуальної власності, бо за самою ідеєю до таких належать виключно явища (твори), що самі по собі є результатом творчої праці. Попри те, що закон зараховує бази даних до об'єктів авторського права, вважаємо, що не всі інформаційні бази необхідно кваліфікувати, як такі. Справа в тому, що для узгодження інформаційного та творчого елементів одного й того ж вираженого назовні продукту, слід зважити на його інтелектуальну складову і саме на цій підставі вирішувати, який правовий засіб реагування повинен застосовуватися до тих відносин, що склалися. На жаль, чинне національне законодавство у вказаному аспекті не вирізняється конкретикою. Між тим, розвиток правової доктрини зараз потребує максимального виокремлення саме інформаційних відносин з-поміж інших, схожих за проявами, заради досягнення правової визначеності у даній царині. Прикро, але в чинному українському законодавстві відсутнє чітке визначення поняття «результат творчості» як необхідна складова інтелектуально-правового захисту. Тож, питання правового регулювання здійснення та захисту прав особи на використання, розповсюдження, інформації, що має творчий характер у різних базах даних, зокрема так званих «нетворчих», є надзвичайно актуальним.

По-друге, саме створення, забезпечення та оформлення функціонування електронної системи бази даних є за своєю сутністю інтелектуальною діяльністю, що також заслуговує на правовий захист. Звісно, це певною мірою перебуває в площині технічного регулювання, бо бази даних тісно пов'язані з існуванням електронних мереж і без цього вони не можуть існувати. Але розробники баз даних, навіть за відсутності творчих елементів у компонентах продукту, вчиняють певні дії (на кшталт адаптивного пошуку всередині бази, створення нових шрифтів для інформації тощо), які також можуть претендувати на інтелектуально-правову охорону.

Ураховуючи викладене, численні науковці пропонують зарахувати їх до суб'єктів інформаційних відносин, що де-факто вже давно мають місце, виготівників баз даних, і у такий спосіб надати їм правові гарантії юридичного захисту їхньої високотехнологічної продукції.

Інформаційні дані, які містяться в об'єктах інтелектуальної власності, є, зокрема, предметом міжнародного правового врегулювання. Так, Директива Європейського Парламенту і Ради (Директива Європейського Союзу) № 96 від 11 березня 1996 року «Про право-

ву охорону баз даних» правам виробника цього продукту надає статусу спеціального права (*sui generis*), що передбачає певні особливості його регулювання та захисту [6]. А у ст. 3 цього документу визначено об'єкти захисту: «Відповідно до цієї Директиви бази даних, які через підбір чи упорядкування їхнього вмісту є власним інтелектуальним творінням автора, захищаються авторським правом. Жодні інші критерії для визначення того, чи підлягають вони такому захисту, не застосовуються. Захист авторського права на бази даних, який передбачається цією Директивою, не поширюється на їхній вміст і не перешкоджає жодним правам, які існують стосовно самого вмісту. Як бачимо, міжнародне цивільне законодавство приділяє особливу увагу опосередкуванню інформаційних суспільних взаємин у межах обігу матеріальних об'єктів, зокрема тих, що належать до сфери регулювання нормами права інтелектуальної власності.

Українське національне законодавство не обмежує регулювання правовідносин із використанням електронних мереж лише нормами законодавства про інтелектуальну власність. Так, в Україні діє Закон «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 5 липня 1994 року. У ст. 2 цього акта вказано, що об'єктами захисту в системі є інформація, що обробляється в ній, та програмне забезпечення, яке призначене для оброблення цієї інформації. Розуміючи, значну сутнісну відмінність інформації від інших об'єктів авторського права, він цілком виважено вказує на можливі взаємодії учасників інформаційних відносин в електронних системах. Але закон передбачає серйозну подальшу роботу у цьому напрямі шляхом прийняття нових законів та підзаконних актів, зокрема щодо відповідальності за порушення у цій царині, і це необхідно робити уже зараз.

Одним із найбільш дискусійних питань використання інформації, яка належить до інтелектуально-власницького формату, є можливість вільного доступу до неї. Дійсно, чинне законодавство надає безперешкодний доступ до даних, які є персональною власністю автора. Приміром, у ст. 21-25 Закону України «Про авторське право і суміжні права» вказано, що у визначених випадках сторонні особи можуть вільно використовувати об'єкти авторського права без згоди автора чи іншого суб'єкта, який має авторське право. Але досить спірною, із загальноправової точки зору, є можливість такого доступу до певних творів, що перебувають у персональних базах конкретних осіб.

Слід погодитися з позицією законодавця, не лише національного, а й міжнародного, що використання чужих матеріалів задля досягнення суспільно значимої мети в наукових, освітніх та інших некомерційних особистих цілях є суспільно бажаним та необхідним явищем, але це завжди має здійснюватися лише у межах, виправданих вказаними цілями, та у способи, що не порушують авторських прав творців. Мусимо констатувати, що сьогодні чинна нормативна база не дозволяє чітко розмежувати вказані відносини, тож маємо численні прилади зловживань. Так слід кваліфікувати розміщення на своєму електронному носії правомірно придбаного екземпляра твору, що може призвести до неконтрольованого створення копій на файлообмінних сайтах. Залишається абсолютно не вирішеним у правовій площині питання про сам факт порушення чийогось інформаційного права таким копіюванням та про юридичні наслідки такого діяння. Вирішення вказаної проблеми, за правозастосовною традицією, перекладається до сфери регулювання обігу конфіденційної інформації або комерційної таємниці. Але питання є набагато глибшим. Часом, інформація, що використовується, є доступною, але її власник чи законний володілець не бажає, аби хтось нею користувався поза його волею. Нагадаємо, що інформація є товаром. До того ж одним із найбільш обігоздатних. Національне законодавство має бути спрямоване на забезпечення правових умов для належного використання цього товару. Така реальність життя.

На жаль, спостерігаємо постійні порушення авторських прав шляхом відтворення, копіювання та тиражування творів в Інтернеті та цілковитої незграбності правоохоронних та правозастосовних структур у цій сфері [7, с. 10]. Звісно, технічно можливо встановити контроль за Інтернет-обігом будь-якої інформації, зокрема об'єкти права інтелектуальної власності. Такі спроби неодноразово вчинялися за наполяганням спецслужб різних держав. Певна логіка у цих намаганнях є. Можна погодитися з тим, що на міжнародно-правовому

рівні необхідно зробити розмежування поняття інформації на побутовому рівні та її як правової категорії. І саме обіг останньої слід нормативно врегулювати. Але саме у правовій визначеності поняття «інформація» як об'єкта обігу і виникає найбільша складність. Річ у тім, що право на вільний обіг інформації шляхом її пошуку, збирання, поширення є одним з основоположних прав пересічної людини, відтворених у численних міжнародних пактах. Скажімо, у ст.ст. 18, 19 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права вказується, що кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії та право на вільне вираження свого погляду. При цьому право на вільне вираження свого погляду містить свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово, за допомогою друку або художніх форм вираження, іншими способами на свій вибір. Тож, будь-які обмеження мають встановлюватися законом і бути необхідними для поважання прав і репутації інших осіб та для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення (п. 3 ст. 19 Пакту).

У сучасному суспільстві інформація, як особливий вид об'єктів цивільних прав, що відрізняється від результатів творчої діяльності та безпосередньо не підпадає під правовий режим охорони авторського, патентного чи іншого спеціального законодавства про інтелектуальну власність, може бути кваліфікована як набір відомостей або знань. Інформаційне середовище за своїми джерелами має дві складові. Перша – інформаційно-природна, що включає навколишній світ та його сприйняття конкретною людиною. До неї також входять створювані людиною та передані назовні відображення отриманих інформаційних потоків та відповідним чином оброблених у вигляді творів тощо. Інакше кажучи, результати інтелектуальної праці також є певною інформацією (це є одним із головних признаков діяльності творця). Саме в цьому найбільш яскраво проявляється взаємозв'язок між інформацією та творчим результатом як об'єктами цивільних прав. Іншим елементом інформаційної сфери є інформаційно-технічний (штучно створений світ техніки, мереж, технологій тощо). Останній компонент, попри спершу забезпечувальне та вторинне його призначення як способу поширення та зберігання інформації, наразі вже переріс ці межі і поступово перетворюється на організм, здатний створювати та розповсюджувати інформаційні ресурси.

Широке поширення інформаційно-комп'ютерних технологій і запровадження глобальних телематичних мереж (Інтернет, Sedab, Ситек, Релком, Remart тощо) створило принципово нові можливості і стимули для розвитку соціальних відносин. Уважається, що суспільство вийшло на новий якісно вищий рівень – рівень інформаційних відносин в інфосфері суспільно-виробничої діяльності. Одним із найпоширеніших матеріальних об'єктів, що мають відношення до інформаційного обігу, є Інтернет сайт. Власне, він вміщує інформацію, котра є безпосереднім об'єктом цивільного права. При цьому слід мати на увазі, що сам по собі Інтернет не є ні об'єктом, ні суб'єктом правового регулювання. Предметом правового регулювання є відношення між операторами, користувачами та іншими особами у зв'язку зі створенням, обробленням, переданням інформації.

Зараз наукова спільнота зосередилася на необхідності охорони прав інтелектуальної власності внаслідок їхнього порушення в цій мережі. Це дуже важлива функція, бо сьогодні таке порушення є найбільш поширеним в інформаційній сфері. За чинним законодавством збирання та оцінювання фактів, які свідчать про правопорушення, ніяк не врегульовано, не враховано технічні складові інформаційних Інтернет-ресурсів. З огляду на відсутність упорядкованої та взаємопов'язаної нормативної бази, яка постійно поповнюється та змінюється, немає узагальнення судової практики щодо захисту інформаційних прав, порушених в Інтернет-середовищі. Тому судові справи стосовно цього тривають досить довго і не існує єдиної усталеної позиції судівництва. Отже, економічна та особистісна вартість інформаційних ресурсів електронної мережі продовжує залишатися недостатньо захищеною, незалежно від того, чи є об'єкти посягання інтелектуальною власністю носія, чи ні [8, с. 8]. Тож, можливо, підвищена увага суспільства до проблематики захисту прав інтелектуальної власності пояснюється саме недостатньою ефективністю цього процесу.

Проблеми, пов'язані із захистом прав користувачів Інтернету, в першу насамперед, пов'язані зі складністю напрацювання відповідного юридичного інструментарію. Дійсно, Інтернет як засіб практично необмеженого доступу до інформаційних ресурсів потребує нормативного закріплення правил поведінки. Упорядкованими мають бути такі напрями функціонування глобальної мережі, які стосуються основних аспектів соціального існування людини, приміром, охорона приватного життя, захист інтересів держави, забезпечення моральних засад тощо. Попри численні позитивні наслідки розвитку та поширення Інтернет-ресурсів, інших результатів всесвітнього інформаційного прогресу, неминучим наслідком такого розвитку стала обґрунтована та закономірна стурбованість громадян щодо своєї безпеки, насамперед, безпеки інформаційного характеру, що, безумовно, вимагає невідкладного та наполегливого правового врегулювання [9, с. 134]. Окремі питання, звичайно, можна і потрібно вирішити на національному і навіть, можливо, регіональному рівнях. Для цього слід розробити та запровадити в життя низку правових актів, пов'язаних зі специфікою функціонування Інтернету, внести зміни до існуючих документів. Але за будь-яких обставин така діяльність, навіть вирішивши проблему правового нігілізму, матиме результат лише стосовно певного сегмента Інтернет-середовища. Бо відносини, пов'язані з використанням мережі, мають екстранаціональний характер, відтак національні правові норми можуть до них застосовуватися тільки у разі, коли вони узгоджуються із законодавством інших країн [10, с. 127-128].

Найбільш ефективним способом регулювання вказаних відносин \ відповідні двосторонні, а краще багатосторонні міжнародні договори. Мусимо констатувати те, що світова спільнота наразі ще не готова до такого співробітництва в досліджуваній сфері. Це має декілька причин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. До перших належить технічний прогрес у розвитку електронних технологій, що значно ускладнює юридичне оформлення все нових і нових фактичних взаємин, спонукаючи нормотворців весь час діяти навздогін. До других – далеко не однакове розуміння різних національних та культурних еліт загальних принципів свободи інформації. Оскільки вказані вище процеси мають перманентний характер, то найближчими роками (навіть у віддаленій перспективі) сподіватися на прийняття міжнародного акта з широким представництвом країн-учасників, присвяченого правовому регулюванню Інтернет відносин, не є можливим.

Висновки. Отже, українські нормотворці мають приділити значну увагу вказаним питанням на національному рівні. І почати треба з узагальнення, а потім об'єднання у єдиний акт усіх тих норм, які сьогодні регулюють Інтернет-взаємини в різних галузях діяльності, та прийняті різними за компетенцією та рівнем органами. На наше переконання, увага державних службовців має зосередитися не на опосередкуванні конкретних відносин між користувачами мережевої інформації між собою та з оператором, а на забезпеченні правового врегулювання організації таких взаємодій, визначивши лиш загальні принципи їхнього здійснення та надавши широку автономію учасникам цих відносин. Такий саморегулятивний механізм, по-перше, буде більш ефективним, а, по-друге, позбавить владні інституції не притаманних їм у демократичній країні функцій контролювати інформаційний обіг, що межує вже з посяганням на основоположні права та свободи людини.

Окрім потреби у швидкому і якісному обробленні інформації, Інтернет реалізує також інші функції, а саме: захист персональних даних, розвиток електронної комерції, організацію і здійснення електронного документообігу (зокрема електронний підпис), підтвердження інформації в інформаційних продуктах та засобах їх передання. Ці процеси також супроводжуються обігом інформації, яка становить обов'язковий атрибут, без якого унеможливується основна діяльність. Вони також мають свої проблеми розвитку. Скажімо, з розвитком інформаційно-комунікативних технологій як фізичні, так і юридичні особи отримали можливість укладати правочини з іншими суб'єктами за допомогою електронних засобів у глобальному масштабі практично миттєво. При цьому контрагенти оперують інформацією, яку передає їм інша сторона. Важливим є гарантування схоронності та таємності певних даних, недопущення їх витоку. Ці проблеми характерні

й для інформаційного обігу в будь-якій електронній мережі як локальній, регіональній, так і глобальній.

Підсумовуючи викладене, можемо зробити **висновок**, що сьогодні інформаційний обіг в електронних мережах і системах не має належного юридичного забезпечення. Показовим щодо цього є ситуація, пов'язана з обігом інформації в Інтернеті. Це питання має стати предметом прискіпливої уваги органів влади України. При цьому спектр законодавчої діяльності є досить широким: від заходів державної підтримки розвитку Інтернету до розроблення та запровадження правових засад саморегуляції конкретних відносин між учасниками інформаційного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Глухарева Л.И. Права человека в современном мире (социально-философские основы и государственно-правовое регулирование). Москва: Юристъ, 2003. 304 с.
2. Петровский С.О. необходимости изменения законодательства об информации. Хозяйство и право. 2005. № 10. С. 30-37.
3. Суханов Е.А. Гражданское право. Москва: Юридическая литература, 2000. 800 с.
4. Єфіменко М.Ю. База даних як об'єкт інформаційних правовідносин. Право і Безпека. 2015. № 4. С. 27-31.
5. Основи інформаційного права України: навч. посіб. /В. С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.В. Гриценко та ін.; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. Київ: Знання, 2004. 274 с.
6. Директива Європейського Парламенту і Ради № 96 від 11 березня 1996 року «Про правову охорону баз даних». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_241.
7. Варталян А.М. Основы управления интеллектуальной собственностью / А.М. Варталян, О.А. Ластовская, Д.А. Кудель. Минск: Беларусь, 2012. 328 с.
8. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности Москва: Проспект, 1996. 705 с.
9. Гиниятуллина Е.З. Стремиллова А. В. К вопросу о правовом регулировании общественных отношений в сфере информационных технологий. Международный информационно-аналитический журнал «Crede Experto: транспорт, общество, образование, язык». № 1(08). 2016.С. 133-139.
10. Малинин В.Б. Правовое регулирование информации. Ленинградский юридический журнал. 2015. № 3(41). С. 127-128.(120-129).

